

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

Ders İzlenesi

Ders Kodu : 181116077
Ders Adı : Klasik Kelam Metinleri
Öğretim Elemanı : Dr. Öğr. Üyesi Sercan YAVUZ
E-Posta : sercanyavuz@ogu.edu.tr
Görüşme Gün ve Saatleri : Pazartesi- Salı / 09.00-16.00
Ofis : İlahiyat Fakültesi 1. Kat 106 Nolu Oda

Ders Hakkında
Dönem : Bahar
Gün ve Saat : Perşembe 10.30-12.00
Kredi/AKTS : 2/3
Eğitim Dili : Türkçe-Arapça
Öğretim Türü : Yüz yüze
Derslik : Derslik 16
Ders Türü : Seçmeli

Önkoşul Dersleri

Sistemantik Kelam I

Dersin Amacı

İslâm'ın düşünce sahasındaki temel disiplinlerinden olan kelâm alanında verilen eserleri orijinal dili ile okumayı, anlamayı ve meseleleri değerlendirebilmeyi sağlamaktır.

Dersin Öğrenim Çıktıları

Dersin Öğrenim Çıktıları		Yeterlilik Türü (Bilgi/Beceri/Yetkinlik)	Ölçme Yöntemleri**
1	Kelâmın klasik metinlerine nüfuz eder.	Beceri ve Yetkinlik	Ödev, Sınav
2	Tarihi süreç içerisinde kelâm literatüründe ortaya çıkan metot ve muhteva değişimini kavrar.	Beceri ve Yetkinlik	Ödev, Sınav
3	Kelâmın bilgi, varlık ve inanç esasları gibi temel meseleler üzerindeki görüşlerini açıklar	Beceri ve Yetkinlik	Ödev, Sınav
4	Kelâm ilminde görülen farklı eser yazım türlerinin karakteristiklerini ayırt eder.	Bilgi ve Beceri	Ödev, Sınav
5	Erken ve geç dönem kelâm metinlerini yazım üslubu ve içerik açısından karşılaştırır.	Beceri ve Yetkinlik	Ödev, Sınav
6	Mezhep farklılıklarının verilen eserler ve konuların işlenişindeki etkisini tartışır.	Bilgi, Beceri ve Yetkinlik	Ödev, Sınav
7	Farklı dönemlerde verilen eserler ve kelâm literatürü hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olur.	Bilgi	Ödev, Sınav
8	Kelâm eserlerinde farklı disiplinlerden alınan bilgi birikimine yer verilmesinin sebeplerini açıklar.	Beceri ve Yetkinlik	Ödev, Sınav
9	Kelâm eserlerini, benzer veya ortak konuları ele alan felsefi eserlerle mukayese eder ve bunları değerlendirir.	Beceri ve Yetkinlik	Ödev, Sınav
10	Modern dönemde gelişen ve değişen şartlar karşısında bir kelâm eserinin nasıl bir yapı ve içeriğe sahip olması gerektiği konusunda fikir yürütür.	Bilgi, Beceri ve Yetkinlik	Ödev, Sınav

**Sınav, Sözlü Sınav, Ödev, Rapor, Makale İnceleme, Sunum, Proje vb.

Ders Kaynakları

- Eş'arî, *el-İbâne an usûli'd-diyâne* (Beyrut: Dâru İbn Zeytûn, ts.).
- Ebû Mansûr Mâtürîdî, *Kitâbü't-Tevhid*, thk. Bekir Topaloğlu, Muhammed Aruçi, İstanbul, İSAM Yayınları, 2003.
- Kâdî Abdülcebbâr, *Şerhu'l-Usûli'l-hamse*, thk. Abdülkerîm Osman (Kahire: Mektebetu Vehbe, 1996).
- Bâkîllânî, *Temhîdü'l-evâil ve telhîsü'd-delâil*, thk. İmâdüddîn Ahmed Haydar (Beyrut: Müessesetü'l-Kütübi's-Sekafiyye, 1986).
- Ebu'l Muîn en-Nesefî, *Tabsiratü'l Edille fi Usuli'd-Din 1-2*, thk. Hüseyin Atay - Şaban Ali Düzgün (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2003).
- Fahreddin Râzî, *Muhassalu eskâri'l-mütekaddimîn ve'l-müteahhirîn mine'l-ulemâ ve'l-hükemâ ve'l-mütekellimîn* (Kahire: Mektebetü'l-Külliyâti'l-Ezheriyye, ts.).
- Şemseddin es-Semerkindî, *es-Sahâifü'l-ilâhiyye*, thk. Ahmed Abdurrahman eş-Şerîf (Kuveyt: Mektebetü'l-Felah, 1985).
- Seyyid Şerîf Cürcânî, *Şerhu'l-Mevâkıf 1-8*, thk. Mahmud Ömer Dimyâtî (Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1998).
- Nasîrüddîn Tûsî, *Tecrîdü'l-akâid*, thk. Abbas Süleyman (İskenderiye: Dâru'l-Ma'rifeti'l-Câmiyye, 1996) ve şerhleri.
- Hasan Basri, *Kader Risalesi*, çev. Mustafa İslamoğlu, İstanbul, Düşün Yayıncılık, 2013.

Temel Ders Kitabı:

- İmam- Azam'ın beş eseri, çev. Mustafa Öz, İstanbul, İFAV Yayınları, 2017.
- Eş'arî, *el-İbâne*, çev. Ramazan Biçer, İstanbul, Gelenek Yayıncılık, 2010.
- Kâdî Abdülcebbâr, *Şerhu'l-Usûli'l-hamse*, çev. İlyas ÇELEBİ, İstanbul, Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2012.
- Fahreddin er-Râzî, *el-Muhassal*, çev. Eşref Altaş, İstanbul, Klasik Yayınları, 2023.
- Cürcânî, *Şerhu'l-Mevâkıf 1-3*, çev. Ömer TÜRKER, İstanbul, Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2015.

Yardımcı Kaynaklar:

Ders Politikaları

- **Ders Süresi ve İşleyişi:** Ders toplamda bir buçuk saat sürecektir ve tek blok halinde işlenecek şekilde planlanmıştır.
- **Dijital Araçların Kullanımı:** Ders sırasında cep telefonu, tablet, dizüstü bilgisayar, ses kaydedici, kamera, video kamera vb. kişisel elektronik/dijital cihazlarla dersin herhangi bir bölümünü kaydedemezsiniz.
- **Devam Durumu:** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği 16. Madde gereği "Öğrenci, teorik ders çalışmalarının %70'ine, laboratuvar ve uygulama çalışmalarının %80'ine devam etmek zorundadır. Öğrencilerin derslere devamları, dersi veren öğretim elemanı tarafından izlenir. İlgili yönetim kurulu ile görevlendirilen öğrenciler, izinli sayılır. Sağlık raporu, derslere devam yükümlülüğünü kaldırmaz." Dersi DZ notu dışında tekrar etmek zorunda olan öğrencilerin devam zorunluluğu bulunmamaktadır.
- **Öğrenci Merkezli Öğrenme:** Ders, öğrenci merkezli bir yaklaşımla yürütülecektir. Bu kapsamda öğrencilerin aktif katılımı desteklenecek, öğrenme sürecine dair sorumluluk almaları beklenenecek ve ders sürecine dair geri bildirimleri alınacaktır.
- **Engelli Öğrenci Desteği:** Sizin için engel oluşturabilecek durumlarla (görme, işitme vb.) ilgili olarak doğrudan benimle iletişime geçebilirsiniz. Bunun yanı sıra, engelli öğrencilerimizin karşılaşılabileceği zorlukları en aza indirmek ve engelleri ortadan kaldırmak amacıyla bir Engelli Öğrenci Birimi bulunmaktadır. Durumunuzla ilgili olarak bu birimle iletişim kurmalısınız. Birimin web sayfasına erişmek için [tıklayın](#).
- **Sözlü ve Yazılı İletişim Etiği:** Sınıf tartışmaları sırasında birbirinize saygı göstererek ve nefret söylemi kullanmadan yorumlar yapabilirsiniz. Yazılı iletişimde de bu kurallara uymanız, kopya çekme ve intihal

konusunda son derece hassas olmanız gerekmektedir. Sunumlarınızda veya yazılı ödevlerinizde herhangi bir kaynağı kullanırken yazarları ve web materyallerini referans göstermeyi unutmayın.

- **Grup Çalışmaları ve Ekip Çalışması Etiği:** Grup çalışmaları sırasında tüm öğrencilerin eşit katılım göstermesi ve iş birliği içinde çalışması beklenmektedir. Grup içinde herhangi bir anlaşmazlık yaşanması durumunda, bu anlaşmazlık öncelikle grup üyeleri arasında çözülmeye çalışılmalıdır. Eğer sorun çözülemiyorsa, durum derhal öğretim elemanına bildirilmelidir. Anlaşmazlıkların çözülmemesi ve grup çalışmasının sekteye uğraması durumunda, tüm grup üyelerinin notlarında belirli bir oranda kesinti yapılabilir. Bu tür durumlar, grup üyelerinin sorumluluk paylaşımı ve iş birliği becerileri doğrultusunda değerlendirilecektir.
- **Ödev Teslimi:** Dersin öğretim üyesi tarafından verilecek olan ödevler en az 4 sayfa ve özenli olacak şekilde hazırlanmalıdır. Ödevler vize ve final dönemlerine bağlı kalmaksızın bahar dönemi boyunca teslim edilebilecektir.

Haftalık Ders İçeriği

Hafta	Konu Başlığı	İlgili Kaynaklar	Öğrenci İş Yükü
03-07 Şubat	Kelâm alanında ilk yazılı metin örnekleri: Hasan el-Basrî'nin Risâle fi'l-kader'i.	Hasan Basri, Kader Risalesi, çev. Mustafa İslamoğlu, İstanbul, Düşün Yayıncılık, 2013.	Metin için ön hazırlık
10-14 Şubat	Erken dönem akaid risaleleri: Ebû Hanîfe'nin el-Fikhü'l-ekber'i	İmam- Azam'ın beş eseri, çev. Mustafa Öz, İstanbul, İFAV Yayınları, 2017.	Metin için ön hazırlık
17-21 Şubat	İlk Mu'tezilî Metinler: Cahız'ın <i>Kitâbu Hüceci'n-Nübüvve'si</i>	Cahız, Kitabu Hüceci'n-Nübüvve (Nübüvvetin Delilleri), çev. Yasin Ulutaş-Andülhamid Sinanoğlu, Ankara Okulu Yayınları, Ankara,2020.	Metin için ön hazırlık
24-28 Şubat	Eş'arî kelâmının oluşum dönemi eserleri: Eş'arî'nin el-İbâne an usûli'd-diyâne'si.	Eş'arî, <i>el-İbâne an usûli'd-diyâne</i> (Beyrut: Dâru İbn Zeytûn, ts.).	Metin için ön hazırlık
03-07 Mart	Mâtürîdî kelâmının oluşum dönemi eserleri: Mâtürîdî'nin Kitâbü't-tevhîd'i.	Ebû Mansûr Mâtürîdî, Kitâbü't-Tevhid, thk. Bekir Topaloğlu, Muhammed Aruçi, İstanbul, İSAM Yayınları, 2003.	Metin için ön hazırlık
10-14 Mart	Sünnî kelâmın oluşum döneminde Selef çizgisinde verilen eserler: Tahâvî'nin el-Akîdetü't-Tahâviyye'si.	Ebubekir Sifil, Ehl-i Sünnet Akaidi (Muhtasar Tahavi Akidesi Şerhi) Rihle Kitap, İstanbul, 2021	Metin için ön hazırlık
17-21 Mart	Geç dönem Mutezilî metinler: Kâdî Abdülcebbar'ın Şerhu Usuli'l-Hamse'si.	Kâdî Abdülcebbar, Şerhu'l-Usûli'l-hamse, çev. İlyas ÇELEBİ, İstanbul, Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2012.	Metin için ön hazırlık
24-28 Mart	Ara sınav Haftası		
31 Mart-04 Nisan	Eş'arî kelâmının sistemleşme dönemi eserleri: Bâkîllânî'nin Kitâbü't-temhîd'i.	Bâkîllânî, <i>Temhîdü'l-evâil ve telhîsü'd-delâil</i> , thk. İmâdüddîn Ahmed Haydar (Beyrut: Müessesetü'l-Kütübi's-Sekafiyye, 1986).	Metin için ön hazırlık
07-11 Nisan	Mâtürîdî kelâmının sistemleşme dönemi eserleri: Nesefî'nin Tebsıratü'l-edille'si.	Ebu'l Muîn en-Nesefî, <i>Tabsıratü'l Edille fi Usuli'd-Din 1-2</i> , thk. Hüseyin Atay - Şaban Ali Düzgün (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2003).	Metin için ön hazırlık
14-18 Nisan	Felsefî kelâm dönemi eserleri: Fahreddin er-Râzî'nin el-Muhassal'ı.	Fahreddin Râzî, <i>el-Muhassal</i> ((Kahire: Mektebetü'l-Külliyâti'l-Ezheriyye, ts.).	Metin için ön hazırlık
21-25 Nisan	Felsefî kelâm dönemi eserleri: Şemseddin es-Semerkindî'nin es-Sahâifü'l-İlahiyye'si	Şemseddin es-Semerkindî, <i>es-Sahâifü'l-ilâhiyye</i> , thk. Ahmed Abdurrahman eş-Şerîf (Kuveyt: Mektebetü'l-Felah, 1985).	Metin için ön hazırlık
28 Nisan-02 Mayıs	Kelâmda şerh ve haşiye türü eserler: Cürcânî'nin Şerhu'l-Mevâkıf'ı.	Seyyid Şerîf Cürcânî, <i>Şerhu'l-Mevâkıf 1-8</i> , thk. Mahmud Ömer Dimyâfî (Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1998).	Metin için ön hazırlık
05-09 Mayıs	Kelâmda şerh ve haşiye türü eserler: Nasreddin et-Tûsî'nin Tecrîdü'l-Akaid'i ve şerhleri	Nasîrüddîn Tûsî, <i>Tecrîdü'l-akâid</i> , thk. Abbas Süleyman (İskenderiye: Dâru'l-Ma'rifeti'l-Câmiyye, 1996) ve şerhleri.	Metin için ön hazırlık
12-16 Mayıs	Yeni ilm-i kelâm dönemi eserleri: İzmirli İsmail Hakkı'nın Muhassalü'l-kelâm ve'l-hikme'si.	İzmirli İsmail Hakkı, Yeni İlm-i Kelam, sad. Sabri Hizmetli, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 2013.	Metin için ön hazırlık
20-30 Mayıs	Final Haftası		

Ders Deęerlendirme

Deęerlendirme Türü	Açıklama	%
Ara Sınav	Ara sınav yerine öğrencilere ödev verilecektir.	
Ödev	Öğrencilere derste metni okutulan kelimeler hakkında ödev verilecektir. Ara sınav notu yerine geçecek olan bu notun sisteme girişı öğrencilerin final sınavı haftasına kadar olacaktır.	30
Final	Öğrencilerin 14 hafta boyunca gördükleri kelam metinlerinden yazılı bir sınav gerçekleştirilecektir.	70
Bütünleme	Öğrencilerin 14 hafta boyunca gördükleri kelam metinlerinden yazılı bir sınav gerçekleştirilecektir.	
		Toplam 100
Harf Notu	AA:85 / BA:80 / BB:70 / CB:65 / CC:60 / DC:55 / DD:50	

AKTS - İş Yüğü Tablosu

Etkinlikler	Sayısı	Süresi (Saat)	Toplam İş Yüğü (Saat)
Ders Süresi (Sınav Haftası Dahil Haftalık Toplam Ders Saati)	14	2	28
Sınıf Dışı Ders Çalışma Süresi (Tekrar, Pekiştirme, Ön Çalışma vb.)	14	2	28
Ödev			
Kısa Sınav			
Kısa Sınav Hazırlık			
Sözlü Sınav			
Sözlü Sınav Hazırlık			
Rapor (Hazırlık ve Sunum Süresi Dahil)			
Proje (Hazırlık ve Sunum Süresi Dahil)			
Sunum (Hazırlık Süresi Dahil)			
Ara Sınav	1	1	1
Ara Sınav Hazırlık	1	21	21
Yarıyıl Sonu Sınavı	1	1	1
Yarıyıl Sonu Sınavı Hazırlık	1	21	21
		Toplam İş Yüğü	100
		Toplam İş Yüğü / 30	3.33
		Dersin AKTS Kredisi	3